

ЗМІСТ

1. Андрєєва О.Ю. Організаційні аспекти управління комунальними ресурсами міста
2. Бакалінський О.В. Стимулювання збуту у пасажирських перевезеннях залізничним транспортом
3. Буянова Н.А. Формування ефективного механізму захисту економічної конкуренції - життєво необхідна передумова ринкової трансформації економіки України
4. Ганнеча О.М. Забезпечення своєчасності проведення перегляду стратегій підприємств
5. Герасименко О.В. Прогнозування рівня збалансованості фінансової системи території
6. Горбачова О.М., Куц А.В. Джерела та стан фінансування інвестиційних проектів в Україні
7. Дульцева І.І. Структуризація потенціалу навчального закладу, як чинник формування ефективного механізму його використання
8. Зайцева М.М. Ментальні моделі фінансової поведінки економічних суб'єктів трансформаційної економіки
9. Кирик С.М. Інноваційні процеси як основа науково-технічної продукції
10. Колотуша В.П. Застосування системного підходу до початкової підготовки диспетчерів УПР
11. Короткова О.В., Єгорова Н.В. Мінімізація банківських ризиків як важлива складова успішного розвитку банківської установи
12. Костюк О.М., Лапіна Ю.Г. Визначення особливостей корпоративного управління в інвестиційних банках
13. Лисенков Ю.М., Мельник О.Я., Педь І.В. Системна оцінка майнових податків у структурі національних податкових систем

14. Марченко В.М. [Сучасні пріоритети іноземного інвестування в Україні](#)
15. Матушкіна М.В. [Мотивація персоналу методами навчання](#)
16. Мова В.В., Паламарчук І.О. [Методика складання податкової звітності, її аналіз і аудит](#)
17. Новак В.О., Рибінцев В.О., Бадьор Ю.В. [Роль стратегічного аналізу в процесі формування стратегії розвитку вітчизняних авіакомпаній на міжнародних ринках](#)
18. Осадча О.А. [Особливості процесу формування конкурентних переваг послуг авіакомпаній](#)
19. Очеретін Д.В. [Аналіз ринку туристичних послуг в Україні](#)
20. Подра О.П. [Інвестиції в людський капітал як чинник підвищення якості життя](#)
21. Прохорова В.В. [Регулювання фінансовим розвитком регіону](#)
22. Рогозянская А.М. [Финансизация экономической жизни и ее противоречия в условиях глобализации](#)
23. Родченко В.В., Ткаченко А.О. [Модернізація парку повітряних суден як один із напрямків вдосконалення стратегії авіапідприємства](#)
24. Семенча І.Є. [Формування загальноприйнятої парадигми при розв'язанні соціально-економічних завдань на основі об'єктно-структурного підходу](#)
25. Семерягіна М.М. [Модель систематизованої схеми бізнес-процесів авіакомпанії](#)
26. Чебанова Н.В., Корольова Н.М. [Роль трудових ресурсів в підвищенні конкурентоспроможності залізничного транспорту](#)
27. Черняк В.И. [Категория «система» в экономических исследованиях](#)
28. Шаповалова І.М. [Аналітичні можливості в системі управління економічним потенціалом підприємства](#)
29. Шильников О.А., Шильнікова З.М. [Державне регулювання зайнятості населення як чинник стійкого економічного зростання України](#)
30. Янушевська С.О. [Шляхи та механізми оптимізації державної молодіжної політики Луганської області](#)

АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Розкрито теоретичні аспекти економічного потенціалу підприємства, виділені його складові елементи й наведено їх характеристику, приведені аналітичні можливості в системі управління економічним потенціалом підприємства.

Ключові слова: економічний потенціал, ресурси підприємства.

Розкрито теоретичні аспекти економічного потенціалу підприємства, виділені його складові елементи й наведено їх характеристику, приведені аналітичні можливості в системі управління економічним потенціалом підприємства.

Ключевые слова: экономический потенциал, ресурсы предприятия.

Disclosed to the theoretical aspects of the economic potential of the company, marked its constituent elements and their characteristics are given, are analytical capabilities in the management of the economic potential of the enterprise.

Keywords: economic potential, the resources of the enterprise.

Постановка проблеми. Нестабільний стан сучасної економічної ситуації ставить перед вітчизняними промисловими підприємствами нові цілі господарювання. Динаміка зміни взаємин між суб'єктами ринку змушує підприємства більш уважно підходити до планування своєї діяльності. Це тягне за собою необхідність ретельного аналізу можливостей підприємства ефективно функціонувати на ринку. Кожне підприємство є відкритою системою. На його діяльність впливають як зовнішні, так і внутрішні чинники. Здійснення моніторингу зовнішніх факторів, що впливають на розвиток підприємства, дозволяє своєчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, при цьому особливу увагу слід приділяти внутрішнім чинникам, які зумовлюють величину економічного потенціалу. Підприємства повинні контролювати всі економічні трансформації і знаходити способи швидко адаптуватися до нових умов господарювання.

Світова економічна криза викликала глобальні макроекономічні процеси, які не тільки вплинули на інвестиційну та інноваційну активність промислових підприємств, а й поставили під загрозу їх існування. Багато підприємств виявилися не готові до масштабних змін в економіці і прийшли до банкрутства.

За своєю суттю діяльність економічного суб'єкта являє собою складну систему, яка формалізується і описується певними показниками і направлена на підтримку, а найчастіше - на підвищення свого економічного потенціалу. Забезпечити чітку роботу системи дозволяє грамотне управління. Процес управління відрізняється багатогранністю зв'язків функцій і елементів. Система управління виконує такі функції, як планування, організація, стимулювання, регулювання, і контроль. Виконання цих функцій здійснюється через прийняття управлінських рішень, які повинні бути своєчасними і обґрунтованими. Обґрунтованість управлінських рішень забезпечує своєчасний і якісний аналіз потенціалу підприємства.

Поняття «економічний потенціал» пов'язане з походженням його від латинського слова «*potentia*» - перевести яке можна як - можливість, потужність, прихована сила.

У найзагальнішому розумінні потенціал - це сукупність наявних у підприємства коштів, можливостей, які можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певних цілей.

Проблема аналізу економічного потенціалу підприємства є вкрай актуальною, оскільки економічний потенціал суспільства характеризує лише загальний стан, загальні закономірності розвитку, не розкриваючи при цьому характер процесів, що протікають безпосередньо на підприємствах. Для побудови прогнозів і розробки стратегій розвитку, складання планів, прийняття ефективних управлінських рішень необхідно розташовувати об'єктивною інформацією про стан і тенденції розвитку економічного потенціалу підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Раніше питання дослідження аналітичних можливостей в системі управління економічним потенціалом підприємств розкривалися в роботах В.В.Ковалєва, К.Н.Лебедева, В.Б.Лещєва, Я.В.Соколова, В.Ф.Палий.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) - виділення поняття і основоположних чинників, що характеризують економічний потенціал підприємства, теоретичне обґрунтування підходів і принципів комплексного аналізу економічного потенціалу, розвиток методики оцінки економічного потенціалу підприємства.

Викладання основного матеріалу. Однією з проблем аналізу потенціалу підприємства слід вважати відсутність єдиного визначення даної категорії.

Дана економічна категорія розглядається з різних позицій, і відповідно, аналіз економічного потенціалу, по своїй суті, потрапляє в розряд комплексного. Звідси виникає необхідність обґрунтування відправних методологічних принципів комплексного аналізу і вибору методики оцінки економічного потенціалу підприємства.

Постараємося виділити поняття і основні чинники, що характеризують економічний потенціал підприємства. В залежності від системи економічних відносин економічний потенціал представляє наступне: у плановій економіці - виробничу потужність господарюючого суб'єкта, тобто спільну роботу виробничих ресурсів з випуску продукції. Об'єктом аналізу економічного потенціалу підприємства можна розглядати його виробничу потужність, але при цьому слід враховувати, що дається оцінка тільки виробничого комплексу. Фінансовий, інвестиційний, соціальний та інші фактори залишаються поза сферою обліку. У той час як при визначенні величини економічного потенціалу облік цих складових необхідний. У цьому випадку підприємство розглядається не тільки як виробнича система, а більш повно, як динамічна система, здатна розвиватися й адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища. [1].

У ринковій економіці - економічний потенціал зводиться до поняття «бізнес», «оцінка бізнесу». Дійсно, якщо розглядати бізнес як підприємницьку діяльність, взаємозв'язок його з економічним потенціалом очевидна.

В ході ресурсного підходу, економічний потенціал розглядається як сукупність використовуваних у виробництві продукції ресурсів, засобів і предметів виробництва. В даному випадку аналізується тільки ресурсна складова економічного потенціалу. Оцінка зводиться до визначення вартості доступних ресурсів, а рівень використання визначається ставленням отриманого результату до обсягу застосованих для цього ресурсів.

Можна також виділити результативний підхід, який визначає економічний потенціал як здатність підприємства освоювати, переробляти наявні ресурси для задоволення суспільних потреб. Результат діяльності підприємства визначається наявністю у нього будь-якого виду потенціалу та його вмілим використанням. Здатність розвитку соціально-економічної системи ототожнюється з поняттям «економічний потенціал». Як тільки організація починає підтримувати наявний економічний потенціал в стійкому стані і, можливо, розвивати його, вона отримує «стійку конкурентну» перевагу. Аналіз в даному випадку зводиться до того, що аналізується і оцінюється максимальну кількість благ, яке підприємство може провести при даній кількості і якості, будову ресурсів.

Економічний потенціал підприємства розглядається і з точки зору резервів поліпшення виробничо-господарської діяльності економічного суб'єкта (резервний підхід). [3]. В переносному, широко використовується в аналізі сенсі цього слова, резерви - це невикористані можливості підвищення ефективності виробництва, посилення дії чинників, що сприяють зростанню ефективності господарювання, та усунення

негативного впливу інших факторів. Виявлення резервів в такому розумінні і визначення реальних шляхів і термінів їх мобілізації є основними завданнями економічного аналізу потенціалу підприємства.

Розглянемо аналітичні можливості в системі управління економічним потенціалом підприємства.

Діяльність підприємства здійснюється під впливом зовнішнього і внутрішнього середовища, отже, аналіз формування економічного потенціалу дозволяє виявити резерви його збільшення, як внутрішні, так і зовнішні.

Внутрішня середу підприємства формується під впливом явищ, які безпосередньо впливають на процес виробництва продукції (послуг). Структура підприємства, його культура і ресурси, в складі яких першорядне значення має персонал, його знання, здібності, мистецтво взаємодії - всі ці фактори мають місце в межах підприємства, але наявність їх не може бути оцінений у грошовому вимірі. Ефективне використання трудового потенціалу має суттєвий вплив на досягнення мети підприємства, і використання даного потенціалу також має враховуватися при побудові моделі формування економічного потенціалу підприємства та прийнятті управлінських рішень. Проблема управління трудовим потенціалом і особливо питання його оцінки в складі економічного потенціалу мало вивчені і вимагають додаткового дослідження.

Планування подальшого розвитку діючого підприємства здійснюється, як правило «від досягнутого». У цьому випадку базою для планування діяльності підприємства є досягнутий економічний потенціал та виявлені резерви, не використані при його формуванні. У свою чергу, наявність невикористаних резервів визначається в результаті економічного аналізу. Таким чином, можливості подальшого розвитку підприємства визначаються результатами аналізу економічного потенціалу.

Економічний аналіз тісно пов'язаний з плануванням та прогнозуванням діяльності підприємства. Він, будучи засобом обґрунтування планів, також є і засобом контролю за їх виконанням.

Загально прийнято економічний аналіз класифікувати по тимчасовому принципу: ретроспективний і перспективний аналіз. Щодо аналізу економічного потенціалу ретроспективний аналіз - це аналіз формування економічного потенціалу за минулий період, який дозволяє виявити невикористані резерви. Перспективний аналіз включає в себе оцінку економічного потенціалу, що дозволяє виявити можливості діяльності підприємства.

Найбільш повна і достовірна інформація про потенціал підприємства станом на певну дату і про процес його формування за певний проміжок часу в грошовому вимірі

представлена в бухгалтерській (фінансовій) звітності. Бухгалтерський облік економічного потенціалу здійснюється у вартісному вимірі.

Найбільш важливими завданнями оцінки економічного потенціалу підприємства є:

- Оцінка прибутковості (рентабельності капіталу);
- Оцінка ступеня ділової (господарської) активності підприємства;
- Оцінка фінансової стійкості;
- Оцінка ліквідності балансу і платоспроможності підприємства. [2].

Основними функціями аналізу економічного потенціалу є:

- Об'єктивна оцінка майнового потенціалу і фінансового стану, а також фінансових результатів, ефективності, ділової активності об'єкта аналізу, тобто факторів, що визначають збільшення економічного потенціалу;

- Виявлення чинників і причин досягнутого стану та отриманих результатів;

- Підготовка та обґрунтування прийнятих управлінських рішень в галузі фінансів та виробничої діяльності;

- Виявлення і мобілізація резервів поліпшення і збільшення економічного потенціалу.

Для того щоб економічний аналіз мав практичне застосування, він повинен бути, з одного боку, комплексним, тобто охоплювати всі сторони економічного процесу і виявляти всебічні причинні залежності, що впливають на діяльність організації. З іншого боку, аналіз повинен забезпечити системний підхід, коли кожен досліджуваний об'єкт розглядається як складна, постійно змінюється система, що знаходиться під впливом ряду факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Зросла потреба в оцінці і аналізі фінансового стану економічного суб'єкта зумовила розвиток економічного аналізу господарської діяльності у взаємозв'язку з фінансовим аналізом.

Аналіз результату фінансово-господарської діяльності включає в себе статичний і динамічний аналіз.

Узагальнивши досвід вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків, можна запропонувати наступну послідовність дослідження, в основі якого лежить діалектичний метод пізнання дійсності:

- Збір та обробка економічної інформації;
- Побудова моделі результату фінансово-господарської діяльності;
- Оцінка активів та джерел їх формування;
- Факторний аналіз результату фінансово-господарської діяльності;
- Виявлення резервів розвитку економічного суб'єкта;

- Висновки та пропозиції.

Факторний аналіз результату фінансово-господарської діяльності проводиться в наступній послідовності:

1. Оцінка зміни стійкості фінансового стану.
2. Оцінка ступеня впливу на фінансову стійкість зміни величини необоротних активів, матеріальних оборотних коштів і власного капіталу.
3. Оцінка ступеня впливу на фінансову стійкість використання ресурсів.
4. Оцінка ступеня впливу на фінансову стійкість отриманого в звітному періоді доходу.
5. Оцінка ступеня впливу на фінансову стійкість витрати звітного періоду.
6. Оцінка ступеня впливу на фінансову стійкість ефективності діяльності підприємства. [6].

Висновки. Економічний потенціал - це категорія ширша, ніж просто ресурси, резерви або виробнича потужність. Потенціал по своїй суті зорієнтований на цілеспрямоване співвіднесення внутрішнього і зовнішнього в своєму об'єкті. Одне тільки внутрішній стан підприємства, без відносної його адаптації до зовнішнього середовища в контексті своїх цілей, без прив'язки внутрішніх можливостей до цих цілей і вихідної позиції підприємства у зовнішньому середовищі, не сприяють досягненню поставлених цілей.

Здатність підприємства забезпечувати своє довгострокове функціонування є результат діалектичної єдності ресурсів підприємства і результату їх використання.

Термін «потенціал» відображає сукупні силові можливості в досягненні різних цілей в різних областях діяльності підприємства. На основі вищесказаного можна зробити висновок, що економічний потенціал - це здатність господарюючого суб'єкта ефективно використовувати наявні ресурси в досягненні поставлених цілей; а також альтернативні можливості збереження свого становища і подальшого розвитку в майбутньому, пов'язані зі здатністю менеджерів контролювати і аналізувати ситуацію, адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища.

Перспективи використання результатів дослідження. Аналіз економічного потенціалу підприємства повинен носити комплексний характер, оскільки потенціал створюється завдяки поєднанню кількох чинників (ресурси, резерви, результати, підприємницькі здібності), які й виступають об'єктами аналізу економічного потенціалу. Комплексний аналіз дозволить дати узагальнюючу оцінку ефективності використання економічного потенціалу, наявність і зростання якого визначає конкурентоспроможність підприємства, служить гарантом ефективної реалізації управлінських рішень.

Список літератури

1. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. - М.: Финансы и статистика, 2004. - 560 с.
2. М.С. Атлас, К.Н. Лебедева. Вопрос о содержании экономических понятий. // Вестник Финансовой академии. 2006. № 3 (15) - С.6-16.
3. Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Н.П.Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. - 471 с.
4. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 2008. - 496 с.
5. Комментарий к международным стандартам финансовой отчетности / Палий В.Ф. - М.: Аскер, 2005. - 352 с.
6. Экономический анализ: Учебник для вузов / Под ред. Л.Т.Гиляровской. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 527 с.

http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2012_2/Shapovalova_212.htm